

THE JACOB RADER MARCUS CENTER OF THE
AMERICAN JEWISH ARCHIVES

MS-763: Rabbi Herbert A. Friedman Collection, 1930-2004.
Series F: Life in Israel, 1956-1983.

Box	Folder
16	4

Army lectures. 1975-1976.

For more information on this collection, please see the finding aid on the
American Jewish Archives website.

יחידת הסברה לחיילים
י ר ו ש ל י ם
טל- 02-691519
מנ- 934
דצמ' 1975

מטכ"ל/קח"ר/רע"נ הדח"ס
א.א. 215 / מפקד
גד' 402 / מפקד
מפג"ש/ק. חינוך
אוג' 162 / ק. חינוך
מפק' חח"מ/ק. חינוך

הנידון: סיכום סידרת חינוך לחיילי גד' 402

1. בין התאריכים 31 בנוב' - 5 בדצמ', עברו 65 חיילי חח"מ מגדוד 402 (סוללה מבצעית, וחיילי מפקדה) סידרת חינוך ביחידת הסברה י-ם.
2. ע"מ לבדוק את מידת השפעתה האידיאולוגית של סידרת החינוך נחקשו חיילי הסוללה לענוה בכתב בסיום הסידרה על השאלה " מה נחנה לך סידרת החינוך? "
3. ע"פי תשובותיהם הסתבר כי כ-85% הושפעו מהתהליך החינוכי שהתרחש בסידרה, כ-10% חלקם פחות וחלקם יותר.
4. כ-15% טענו שהסידרה לא נחנה להם מאומה.
טענותיהם היו בנוסח:
* " באופן אישי לא קיבלתי כלום מהסידרה, היות ואינני מאמין בכל אופן הרצאות אני אינני ציוני ולא הושפעתי מדברי המרצים".
* "הסידרה לא נחנה לי כלום"
* "הסידרה הזאת הוציאה אותי מטומטם"
* "הסידרה לא נחנה לי מאומה, וזאת משום שאין לי משבר זהות. אני יודע מהו ציוני ומהו יהודי. הסידרה לדעתי טובה רק לחיילים שאינם מבינים מי הם ומה ללמוד" (נכתב באנגלית).
5. ברצוני לציין שסוללה זו יחד עם אנשי המפקדה הינם קבוצה פרובלמטית מבחינה חינוכית וזאת לאור האחוז הנמוך של בוגרי תיכון שבה (כ-35 אחוז) גם בין החיילים שאינם בוגרי תיכון יטנם רבים שלא סיימו ביה"ס יסודי, כך שההתמודדות החינוכית עם קבוצה זו קשה מאד. יותר מזה, ניתן היה להכחין בברור במספר הרב של העולים החדשים (חלקם בוגרי תיכון וחלקם לא), עובדה שהוסיפה מימד נוסף להטרגוניה של קבוצה זו.
6. להלן מספר ציטוטים מבין החיילים שציינו את הערכתם החיובית כלפי המטען שקבלו במשך הסידרה:
* " לי אישית ההדירה הסידרה את אהבתי לארץ. לפני שהיגעתי לסידרה הייתי בטוח שאחרי שרות החובה אעזוב את הארץ אבל עכשיו אני חושב שאני לא אעשה את זה. אני אחשוב הרבה פעמים ואולי אגיע למחשבה שלא אעזוב את הארץ".
* "הסידרה היסבירה לי בפעם הראשונה את "היהדות" עד עכשיו הדת והיהדות היו אצלי חלק אחד, ואת שניהם שללתי. כיום אני מבדיל ביניהם, יתכן שאלך ללמוד יהדות. הבנת היהדות היסבירה לי את הקשר שלי לא"י, קשר שהיה קיים אך לא היה לי מובן".
* "בנושא הספציפי שלה הוסיפה לי הסידרה רבות. לדעתי סידרת ההרצאות הייתה יעילה מכיוון שכל מרצה הירגה על נושא מסוים וכל ההרצאות יחד התרכזו למעשה סביב

נושא אחד שהיווה את הנושא המרכזי של הסידרה . הסידרה היצליחה לנטוע בי רגש ציונות ושייכות לעם היהודי.

* " הסידרה פתחה לי אופקים חדשים למחשבה, לא הגו לי חשבות על השאלות מה אני עושה במדינה ולמה עלי להשאר בה. כרגע אני מרגיש את עצמי יהודי ישראלי שמוכן להתמודד עם כל בעיה שתעורר עם יציאתי לאזרחות בעוד שלושה חודשים."

* " הסידרה הזאת עזרה לי להרחיב את הידע ואת האופקים שלי במיוחד בנושאים שדגו בהם "ציונות" ו "יהדות" עד עתה לא הבנתי הרבה בנושאים אלו אבל עכשיו אחרי הסידרה אני מרגיש שאני די מבין, הסידרה סתמה לי את החללים הריקים שנחתו בי בקשר לנושאים הללו."

* " הסידרה פתחה לי הרבה דברים בציונות וביהדות בנושא י-ם השלמה, אני חושב שהסידרה נתנה לי הרבה."

* " הסידרה קירבה אותי לרעיונות היהודיים והציוניים של החברה הישראלית הצעירה, וחיוקה את רעיונותי האישיים בנושאים האלו."

* " אני מרגיש יותר מבעבר שייכות מכל הבחינות לארץ וליהדות."

* " לדעתי סידרה זו היא דבר חיובי מאד בשביל החיילים, כי חייבים להסביר לחייל למה הוא צריך לבזבז את שלושת השנים הטובות מחייו למען הארץ והציונות, ולולא אתחיל לעשות דברים מחוץ לארץ, עצמי ולא מתוך חובה . הסידרה היכריחה את רוב האנשים לחשוב על עצמם על מעשיהם, על העם והמדינה שלהם. לי היא קצת גיבשה דעות ואני מקווה שנהייתי יותר ציוני."

* " הסידרה נתנה לי להבין מהו ומיהו יהודי וציוני, כן למדתי להבין ולהרגיש את חיי היהודים בגולה ואת רגשותיהם כלפי הארץ."

* " הסידרה הרחיבה את האופקים בנושא הבעיה היהודית, דבר שלא חשבתי עליו אף פעם, וגבשה את דעתי הציונית יותר מזו שחיתה לפני הסידרה."

* " מהסידרה למדתי להתנהג עם עולים מארצות סונות ואין לפעול למען העלייה, למדתי מה זה יהדות, ציונות ויהודי."

* " הסידרה עוררה בי את יצר הסקרנות בנושא היהדות והציונות שהיה ידוע לי אבל לא באופן מעמיק. עצם העניין שבמסך שבוע חשבתי ודברתי על נושא יהדות וציונות ולא על כלי נשק או נושאים צבאיים אחרים, לדעתי זה מוסיף מאד מרגיע ומגוון את החיים הצבאיים, ומכניס בהם תוכן ועניין."

* " מזה שנתיים דהיינו הקופת שרוחי בצבא לא הזדמן לי לאמץ את ראשי ולחשוב על נושאים מעניינים כאלה (בעיקר ציונות) לדעתי הסידרה איפשרה לי להבין את פשר המלה ציוני הבנתי בעצם מה אני עושה במדינה הזאת. התחושה אחרי הסידרה היא שיצאתי נזכר וזה היה כדאי."

* " הסדרה עוררה בי את השאלה מי אני? ישראלי, יהודי, מה קודם? , היא אומנם לא ענתה בברור על כל השאלות, אך עוררה זיקתי לעם היהודי ולא"י "

* " הסידרה פתחה את עיני לזהות היהודית שלי ומעט לחיזוק של ציונותי."

* " הסידרה הקנתה לי ידע נרחב ביותר על הציונות, גרמה לי להכיר מקומות שלא הייתי בהם קודם כגון: ביקור במוזיאון ישראל, מוזיאון יד ושם, שהירשימו אותי באופן מיוחד."

* " הסידרה גרמה לי להבין מהן ציונות ויהדות במלוא עומקם של הדברים."

* " הסידרה נתנה לי רעיונות וקווי מחשבה שאחדים מהם אף ינחוני בעתיד כדרך חיים, וכעקרונות חיים שימלאו את תוכני הרוחני ואת משמעות חיי."

יחידת הטברה לחיילי
י ר ו ש ל י מ
סל- 02-691519
הד- 920
דצמ' 1975

מטכ"ל / קח"ר / רע"ג הדה"ס
בי"ס לטיסה / מפקד
בי"ס לטיסה / מד"ר
מפק"ח"א / ק. חינוך
בי"ס לטיסה / מפקד טיסת מחקר
בי"ס לטיסה / ק. חינוך

הנידון: סיכום סדרת חינוך, בנושאי ציונות ויהדות לצוערי טיס

1. בין התאריכים 23-28 באוק' עברו ביחידתי 37 צוערי טיס סידרת חינוך.
 2. ע"מ לבדוק את השפעתה של הסדרה על עמדותיהם של חניכי הקורס, הועבר שאלון עמדות בנושא זהות יהודית ציונית לפני הסדרה ולאחריה. (השאלון היה זהה בשני המקרים)
 3. מטרת הסדרה כפי שהוגדרה כבר בעבר "הגברת החוסן הנפשי של החייל ע"י הגברת הזדהותו עם העם היהודי, החברה הישראלית, וא"י."
 4. ברצוני להדגיש שדוקא בקבוצה שהאנטלגנציה שלה מעל לממוצע התגלתה מעין "קשיות ערף" שהפריעה לפתיחותם של החניכים כלפי נושא הסדרה וחוכנה. היתה הרגשה זו: "מה אתה כבר יכול לחדד לי בתחום הזה... אני בקורס טיס....!"
 5. להלן פירוט התשובות לשאלון:
- כאשר נחבקשו החניכים לציין 3 ארועים הסטוריים אשר השפיעו ומזפיעים עליהם במיוחד ענו החניכים כך:

אחרי	לפני	
0	4	בריאת העולם
3	0	*חורבן בית שני
1	4	מלח' העולם 2
20	12	*השואה
12	9	*הקמת המדינה
3	4	מלח' החורור
3	0	*עליית ארצה
7	10	מלח' ששת הימים
19	26	*מלח' יום הכיפורים

מתוך ניתוח טבלה זו מתברר כי מסתמן שינוי בדעותיהם של החניכים לפני הסדרה ולאחריה. בתחילתה יש נטיה לציין ארועים אקזיסצנטליסטים ואילו בסופה יש נטיה נכרת לארועים בעלי פרספקטיבה היסטורית יהודית (הארועים הבולטים מסומנים בכוכב). נדידת הקולות מ"מלחמת יום הכיפורים" ל"שואה", "הקמת המדינה" "חורבן בית שני" ממחישה בברור נטיה זו. מעניין לציין את הארוע ההיסטורי "עליית ארצה" יתכן ששלשה חניכים הצליחו למצוא במהלך הסדרה צידוק רעיוני לפעולה שנעשתה על ידיהם בלא מודע, (הם עלו בודאי עם הוריהם בגיל צעיר). לאור ההתחבטות הרבה בנושא של הקשר של עם ישראל

לארץ ישראל הבינו כנראה חניכים אלה שהם עצמם היגשימו עם עלייתם לא"י חזון של קיבוץ העם לארצו.

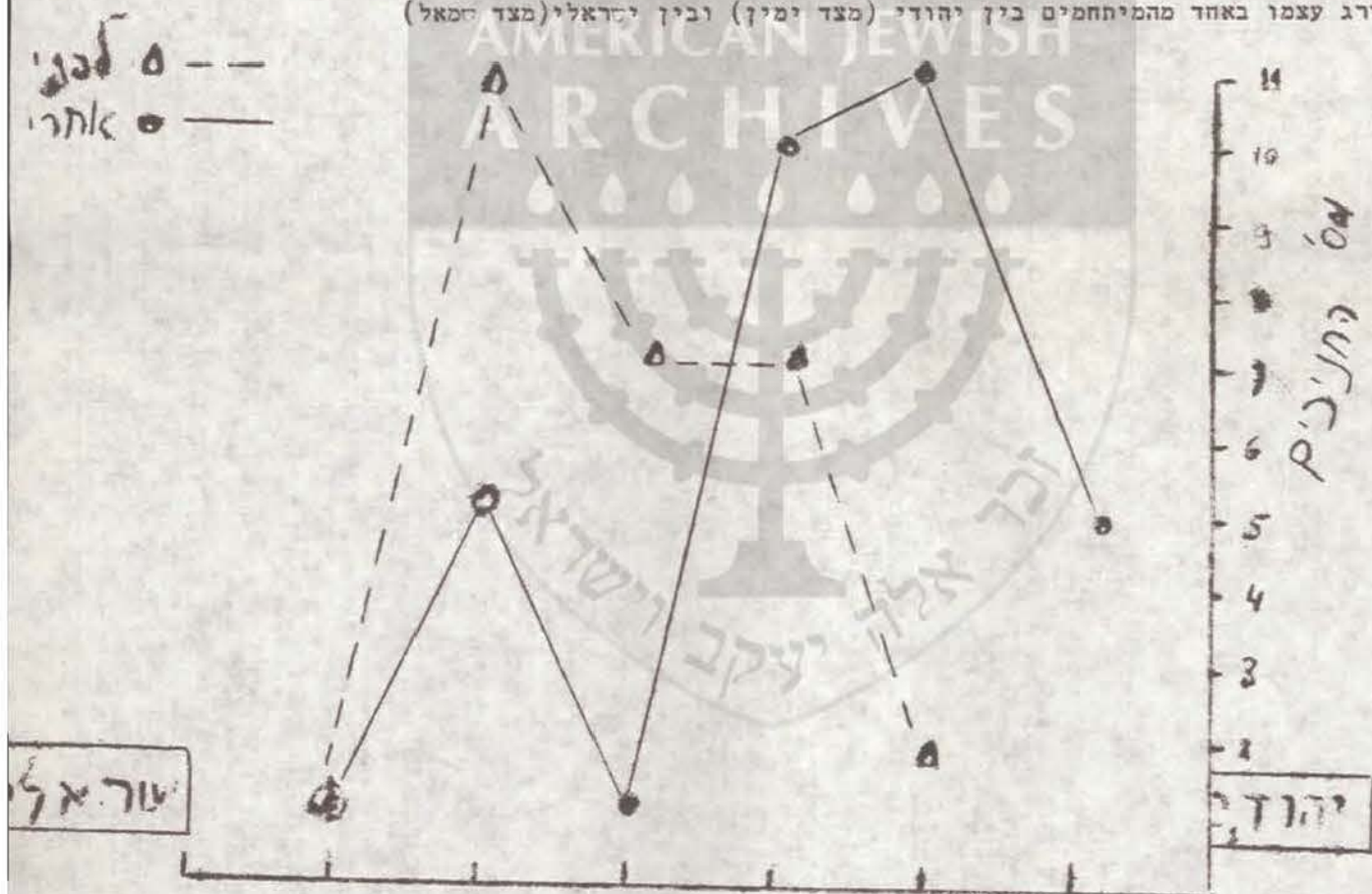
הערה: הקטגוריות המפורטות בסבלה "ההיסטורית" לא היו נחונות בשאלון. התשובות היו פתוחות וכל חניך ציין באופן אינדבדואלי את האירועים ההיסטוריים הרלוונטים לו. (לא נכללו בסבלה זו אירועים שצינו פעם אחת בלבד כמו רצח קנדי, המהפכה הצרפתית וכו')

6. לשאלה האם אנחנו חלק בלתי נפרד מן העם היהודי בעולם, ענו 27 בחיוב לפני הסידרה ו-29 אחריה. לעומת זאת "האם לדעתך אנו כאן בארץ שייכים לעם נפרד שנוצר כאן-הישראלים?" ענו לפני הסידרה בחיוב 6 ואילו אחריה רק 2.

כנראה שארבעת החניכים שצינו את עמדתם במהלך הסידרה לגבי "כנעניותם" מרגישים תחושת קרבה לעם היהודי יותר מאשר לפני הסדרה.

הערה:סה"כ המיספרים אינם מסתכמים למספר חניכי הקורס וזאת משום שלא כולם ענו על כל השאלות שהופיעו בשאלון. כמובן שניתוח התשובות מתבסס רק על פי הנתונים שהופיעו בראיונים.

7. את תחושת הקירבה לעם היהודי ניתן לראות עפ"י הסקאלה הבאה בה נדרש כל אחד מהחניכים לדרג עצמו באחד מהמיתחמים בין יהודי (מצד ימין) ובין ישראלי (מצד שמאל)

בתחילת הסידרה דרגו את עצמם רק 4 חניכים מהאמצע ל"כיוון היהודי" ואילו בתום הסידרה דרגו את עצמם 16 חניכים בתחום זה. (פי 4)

8. לשאלה במה מתבטאת עובדת היותך יהודי ענו 3 לפני הסידרה "הזדהות עם הגורל של העם היהודי" ואילו אחרי הסידרה ענו 7 אותה תשובה. בהקשר לשאלה זו, צינו 8 עצמם הולדתם כיהודים בא"י מהווה את ביטויים כיהודים ואילו בסופה טענו סיעון זה רק 2 חניכים. מחוץ עובדות אלו ניתן להבחין שהיה שינוי עמדות בנוגע לקשר עם העם היהודי וא"י. כלומר, אנחנו פה לא רק מיום הולדתנו פה אלא מסיום חיינו לנו יותפות גורל עם העם היהודי וא"י היא ארצו.

מ ו ג ב ל (3)

מטקנה דומה ניתן להסיק מהתייבנות לשאלה הבאה
שאלה: הדבר החשוב ביותר שמלכד את היהודים בכל העולם:

א. אנטישמיות	לפני	אחרי
	7	1
ב. ערכים משותפים	8	12

10. הייחוס האופרטיבי של הקשר של עם ישראל ל... בא לידי ביטוי בתייבנות לשאלה הבאה
" האם אתם מסכים עם העקרון של יהודי באשר הוא יהודי (מבלי להתחשב בגילו, במקצועו,
ובמצבו המזרחי) זכאי לעלות למדינת ישראל ועל המדינה לסייע לו בכך?

	לפני	אחרי
א. כן במידה רבה מאד	13	14
ב. כן במידה רבה *	9	18
ג. כן במידה מסוימת	12	4
ד. כן במידה מועטה	2	0
ה. כלל לא	1	0

נדידת הקולות מטעמים 5, 4, 3, "לפני הטידה" לסעיף 2 "אחרי הטידה"
המסומן בכוכב, מוכיח על כוונות ליחוס אופרטיבי של מטרות הטידה.

11. כאד נחאלו החניכים מה לדעתך צריך לאפיין את מדינת ישראל כרצמו הביטויים:

מקום מקלט ליהודים

מוטר גבוה

עדוד עליה

רוב יהודי

תרבות יהודית

קיום מצוות

"כמו היום"

פתוח חודעה יהודית בנוער

חופה וליברליות פרטית

לימוד על צביון יהודי

חינוך למופת!

בסוף הסדרה נוספולרשימה המפורטת לעיל האפיונים הבאים:

להתבסס על יסודות של אמונה והתנהגות יהודית- התנ"ך והמוסר .

אורח חיים וחוקה שיספקו את יוצאי רב הארצות בישראל .

ערכים יהודיים אוניברסליים.

תרבות ישראלית מקורית ולא חיקוי

שלטון יהודי- סוציאליסטי

לקחת את הערכים האנושיים ביהדות ולחיות לפיהם.

בברכה,

סרן , ערן רון
מפקד היחידה

יחידת הסברה להייליט
י ר ו ל י ט
טל- 02-691519
מנ- 893
כסלו תשל"ו
נוב" 1975

מטכ"ל/קח"ר/רע"נ הדרכה והסברה

מפ' פיקוד גדנ"ע/מפקד

מפ' פיקוד גדנ"ע/ק.חינוך

ג'וערה/מפקד קורס מד"נים

הנדון: סיכום סידרת חינוך למד"נים.

1. בין התאריכים 26 אוקטובר עד 31 אוקטובר 75, עברה ביחידתי סידרת חינוך פלוגת מד"נים.
2. פלוגה זו, קיבלה תוכנית זהה לתוכנית של פלוגות מבצעיות, כך שאפשר להסיק לקחים מתוך חוות הדעת של החניכים לגבי סדרות דומות לפלוגות מבצעיות.
3. הפעם, בחרתי לסכם את הסידרה ע"י חוות הדעת שכתבו החניכים בתום שבוע הסידרה. החניכים ענו בכתב על השאלה: "מה נתנה לך סידרת החינוך?".
4. מצו"ב קובץ מדעותיהם של החניכים להערכתו מיצג נאמנה את חוות הדעת הכלליות על הסידרה.

ערן ריון, סרן
מפקד היחידה

1. "לאחר שבוע של הסתלמות בנושא: "ציונות ויהדות", עלי לציין שהסידרה עזרה לי רבות, ויצרם בי מסען אישי רב של דעות וערכים שהיו בי והתחזקו - מאחר והדברים הועלו על דל שפתיים, וע"י כך הובהרו, או שלא היו בי ונוצרו. הסאלות: מי אני? , מה אני - ציונית? יהודיה? , שהתחבטתי בהן רבות קודם לכן, ולא יכולתי לתת לעצמי תשובה עליהם, הועלו בדיונים, התחדדו, ותוך כדי הדיונים נתנו עליהם תשובות מתוך אספקטים שונים, מתוך זווית ראייה אחרת שאותן לא ראיתי לבדי, וע"י כך הסלימו לי את התמונה.

ציונית, קודם לכן תמיד הייתי, אולם תוך השבוע הזה נהייתי ציונית נלהבת הרבה יותר. ציונית לא רק מתוך הרגשה, אלא מתוך מודעות לנושא כפי שהועלה במחקר השבוע ע"י אנשים שונים ומתוך זווית ראייה שונות. ונדמה לי, שאם ישאלו אותי שאלות בנושא זה אנשים שונים, אדע יותר מבעבר לענות עליהם ולהתייחס.

נושא השואה כפי שהועלה בסידרה, זעזע אותי טוב, אולם שמחתי שהנושא הובא, מפני שלדעתי זהו נושא חשוב ביותר, ונוסה להשכח אם לא מזכירים אותו טוב וטוב. מבחינת הערך של הנושא, הרי שהוא עזר לי להבהיר את מצבנו כיהודים ועזר ליצירת התמונה הכוללת של היהדות.

סה"כ ניתן לסכם, שנהנתי מאד מהשבוע, וכי אני חשה שיש בי מסען חדש של דעות וערכים שלא היו בי קודם לכן. הבל שהוא נמשך שבוע אחד בלבד - אם כי היה מרוכז מאד ומקיף חומר רב. ועיקר ערכו בכך, שהוא גרם לי לשאול את עצמי שאלות, ולא להתייחס לדברים כמובנים מעליהם."

2. "ההסתלמות שנמשכה שבוע, נתנה לי הרבה מאד דברים שלא היו ברורים לי טיראו באור חדש. ציונות: בתחילה, לפני הקורס הרגשתי את עצמי ציונית רק לא יכולתי להגדיר לעצמי את הסיבות המסקפות הרגשה זו. לדעתי כל יהודי חייב לעבור הסתלמות כזאת שידע בדיוק את עמדתו לגבי ציונות ויהדות, כך ניתן להוסיף על הדברים שיודעים עוד הרבה דברים חדשים שלא היו ברורים קודם לכן, ההרצאות היו מאד מענינות וממס ריתקו אותי, מלבד כשתי הרצאות חדעתי היתה חלוקה עליהן."
3. "בנושא ציונות לא נתקלתי בחיכוך ואם כן, אז בצורה מצומצמת למדי כחלק מהעורר אזרחות. הרבה פעמים כששאלו אותי מי אני, או מה היא זהותי, תשובתי היתה שאני ראשית ישראלית. היום לאחר הסידרה אני חושבת שאני קודם כל יהודיה אח"כ ישראלית. וזאת מפני שבישראל ישנם לא-יהודים אולם הם ישראלים. מדינתנו היא מדינה ליהודים.

לפני הסידרה היו לי לפעמים מחשבות להגר, לחיות כמה זמן בחו"ל ואח"כ אולי לחזור ולהמשיך במקום הולדתי, עכשיו הסרתי מחשבה זו מלבי. אני כבר לא חושבת לעזוב וכיום אני גם מוכנה להקדיש הרבה יותר מעצמי למדינה מאשר הייתי מוכנה לפני שבוע. בקיצור, הספיקות שהיו לי בענין הזה נעלמו ואינם עוד בי.

אישית, דעתי בנושא הציונות היתה שקועה אצלי וכשהחלה הסידרה התעוררתי והתחלתי לשאול ולשאוב תשובות." הפחד מפני נושא הציונות שהיה קיים בי בחיכוך איננו כיום לאחר שבוע הסידרה."
- 4. "בזבוז זמן? הרבה לא קיבלתי, לא השתכנעתי שכדאי או שצריך להיות יהודי וציוני, הראיה היא - הכנענים!

מה שבכל זאת חרמה לי סידרת החינוך היה הרבה מספרים ועובדות. המצב כאן בכי טוב אבל לא השתכנעתי באף רעיון.

בפססות - שבוע של בלוי.

נ.ב. יש לי רעיון! להפסיק את העליה ולספר ממש את איכות החיים בארץ ואז באופן סבבי יעלו עולים רבים לארץ."
- 5. "סידרת חינוך מרתקת ומוסיפה הרבה הן מהבחינה הפסיכית והן מהמורטית. סידרה זו חוללה שינויים רבים בי וציבה אתגרים חדשים ועוררה שאלות רבות: מי אני? מה אני חושבת? היכן אני עומדת? מה האידאולוגיה שלי ועוד.

סידרה זו העמידה אותי על מקומי וחיזקה את צעתי בנוגע לציונות וליהדות, שעוד לפני הסידרה נגעתי בנושאים אלו בצורה דופפת ושיטחית. לא מצאתי צורך להעמיק בהם, כי לא ידעתי עד כמה הם

חשובים, ולא היה בי שום דחף פנימי וחיצוני כאחד היעורר בי את הרגש לדון ולחשוב בבעיות אלו. כפי הצינתי, הסידרה נתנה לי את הדחף להתעמק. ומה שאעשה מכאן ואילך, הוא לנסות להתעמק עוד ועוד בנושאים הנ"ל. לדון על טיבם ולגבש עמדה יציבה, להסיק מסקנות."

6. "הסידרה גרמה לי לגבש את כל הדפוסים הרעיוניים שלי מלפני הסידרה – תחת זם מרכזי אחד – הציונות. ביום הראשון יצא טרן ערן את החניכים, מי לא מרגיש את עצמו ציוני? הורמו כמה ידיים, אני עצמי כמעט והצטרפתי לקבוצה זו.

היום, אני חש עצמי כציוני, ומזדהה עם מטרות הציונות במאת האחוזים. את מטרות הציונות חש, ריכזו כל העם היהודי במוינת ישראל, וכן הקמת חברה צודקת המושתתת על חזון נביאי ישראל, וכן ימירה על עם ישראל באמצעות טיפוח תרבות עברית-ציונית, אז אני ציוני."

7. "שבוע זה גרם לי לחשוב מי אני ומה אני עושה פה, דבר שלא קרה לי מזמן. כיהודיה אני רואה את מקומי בארץ ישראל.

נהנתי מאד למרות שהיו מרצים שהביעו דברים כנגד דעתי, אך זה לא גרע – להפך – טוב להחכים ולהבין דעות אחרים.

אני תקווה שתמשיכי להוסיף בסדרות כאלה גם לבאים אחרינו."

8. "הסידרה לחינוך בירושלים – כשמה כן היא.

הייתי מודעת לכל הבעיות הפקדו אותנו בחור עם מעצם קיומינו ועד היום הזה. בעיות שעדיין לא נפתרו: הציונות, קליטת עליה, מה המדינה עושה בשביל העולים? אם יש לעשות בכדי להגדיל את העור הקליטה? וכו'. כל אלה הן בעצם בעיות שחיבות לגעת ללבן של כל אחד, מזום שבכל יום חדש נוצרת בעיה חדשה וגוררת אחריה סאלות רבות. לכל אלה הייתי מודעת בסידרת החינוך, זה החפיע עלי יותח, אם עד כה ידעתי שיש בעיות באופן טחתי, הרי שהפעם ירדתי לעומקה של כל בעיה. כל בעיה ובעיה הציגה עצמה במלוא חריפותה. וחריפות הבעיות הנ"ל הן הן שגרמו לי לסנות דעתי או, נכון יותר, לשאול את עצמי: האם הפעם הכנת באמת מה החרופות שבדבר... ואז התשובה בהכרח חיובית. ידעתי שהמדינה עושה רבות עבור העולים בכדי שיעלו ארצה, ידעתי שכל עולה אם זה תלוי בו הוא עולה... זאת אומרת זו הירה נקודת המבט שלי וכמובן הסלתי האצמות שונות על היהודים מחו"ל: למה הם לא מנסים לעשות כמיטב יכולתם ע"מ לעלות. הרי הם החזקים, הם הגרים ברוחה, הם טצריכים להפגין את העז והגבורה בצורה אחרת מאתנו. אם אנו הפגנו ומפגינים זאת ע"י חפית דס להגנת הארץ... הרי שהם צריכים לנסות את כל הזוהר שבחיותם ולעלות ארצה. ואכן, יי כאלה, אך הם מעטים אבל, סידרת החינוך היקנתה לי את הצד ההפוך של הבעיה: ביקור עולים והסיחה עמהם... ואז אז נתגלתה לי הבעיה. אז נהפך הקנקן על פיו, ואז הובררו הבעיות – מידת הקליטה בארץ והיחס שניתן להם פה. זה בעצם גוים לי להנני דעת לא קיצונית אי מספקת בכדי להבין מה הנקודה שהיתה חסרה לי עד כה.

היו מספר מרצים שהצליחו לעורר אותי. הם הצליחו להצית בי זיק של כעס ורגז... של מה בעצם... כיצד הם יכולים לעורר בעיות כאלו בפני מדריכים לעזיד. הם הצליחו להחדיר בחוכי את עומקה של כל בעיה ובעיה.

הייתי אומרת שהסידרה הזאת גרמה לי הרבה מבחינת העברת והבהרת חומר חדש. אך בעיקר נתנה כיוונים חדשים של מחשבות, רעיונות שבמקרה זה יש ביכולת **כמדויק** לעתיד לספר את ינתן בידי. הסיורים, למרות שהכרתי כבר את המקומות, היו שונים.

מה רבה תמיהתי שבמסך 18 שנה חייתי במין שלווה שאני יהודיה אמיתית, והנה פה אומרים לי: תוכיחי זאת יהודיה, או האם זה שנולדת לאם יהודיה זה אומר זאת יהודיה.

כאן הובהרו לי מספר נקודות שבעבר לא התיחסתי אליהם, משום שהיו לי מובנים מעליהם. והנה גרמו לי להתעוררות. להזדהות גדולה יותר. פעמים רבות ראיתי את מוזאון "יד ושם" את הסרט "שלח את עמי" אבל הפעם בכיתי. וידעתי למה בכיתי...

בסופו של דבר, נהנתי רבות מסידרה זו. הנאת שלא ניתנת להתבטאות, הרגשה שתרמה לי רבות והשאירה בי מטען רב עמוק עמוק."

9. "מבחינת פרופורציה, כמות ההרצאות והסדורים אני חושבת שזה היה די טוב, לא יותר מדי מזה ומזה. הסקתי מסקנות שלכולם ככלל ולי כפרט, יש איזה חור קטן בהסכלה בדברים שאף פעם לא חשבנו עליהם כחסרים."

10. "למען האמת שבוע זה רק עורר אצלי מחדש אלמנטים שנשכחו מעט וזעזעו אצלי את התאים האפורים שהיו במין אצילה מחוקה של הכל ורקד יפה וטוב. זה לא כך. המצב ביהדות התפוצות בכי רע, הנושא מיהו יהודי העולה בצורה חריפה בוסה ואמיתית, נושא השואה הידוע לכולנו בא עלי טוב כ"כוס" על קולי. ראיתי את סדרת הסרטים בנושא הרבה פעמים ובכל פעם אני מזדעזע מחדש ועורך חשבון נפש עם עצמי, כי להיות כן עם עצמי - לא פעם עבר איזשהוא רעיון לעזוב ולהגר מארץ אבותי, אך זוהי מחשבה בת חלוף ובטוחני האינני מתכוון לכך. היה נסיון מטידרה זו לעורר בעיות, להביא לידי מחשבה או אולי מעין "חזרה בתשובה", להרגיש זהות עם הארץ, המולדת והמדינה. לדעת האמת נמצא כאן בזכות טבעית והסטורית כאחת. להיות גאה בלאום ובדת שלך, לדעת את העבר ההסטורי יהיה בבחינת תהו ובהו עולמי ליהדות בתפוצות, סנים של סבל וחלאה, בעברם דרך התחמים וטלטולים עד הגיעם לרעיון של הקמת בית לאומי והגשמת הרעיון. עתה נווד לצדק"יתד" ולמשוך לעבר עמיד טוב יותר, להקוע יחד ושוב חוזר חלילה. ועל מנת למשוך באותו חבל על כל אחד מאתנו להכיר בזכות האמיתית בקומינו על הארץ בזהותנו היהודית ובמלחמתנו הכנה והצודקת לעצמאות רבנית בארץ ישראל."

11. "בשבוע זה קבלתי סקירה מקיפה על הציונות בצורה כוללת ומנקודות מבט שונות. הבנתי הבנה עמוקה יותר את מהות היחסים ביננו לבין ארה"ב, את בעית יהודי ארה"ב והמסקנה הצריך להסיק מכך, והיא שאם נוכיח את כושר עמידתנו על רגלינו (נשמוך על עצמנו) יהדות ארה"ב חלך אחרינו. הבנתי את העוול הגורא העשינו לעצמנו, על שלקינו בהסברה על מהות המפעל הציוני מאז קום המדינה ועד היום. אסוננו בכך שבמשך 27 שנה גמגמנו (כדבריו של מר זילכה) בענין זכותנו על הארץ ובחינוך האידיאולוגי שלנו. כל הדברים שהם כצפור נפשו לקיום העם היהודי לא מוסברים. הבנתי שיחודה של הארץ הזאת לגבי ארצות אחרות בכך שהיא בעלת מעמד מיוחד. הדבר המיוחד את עם ישראל ביחס לעמים אחרים היא התודעה הקולקטיבית. זכותנו ההסטורית לארץ היא ענין של תודעה עצמית.

פרושו של להיות ציוני הוא לא לשאול אם כדאי או לא כדאי, אלא, אם צריך או לא צריך. הסידרה נחנה לי מושג לגבי יעדי הציונות בעתיד והם: הפיכת הארץ למקום נעים לחיות בו, כדי שגם העולים ירצו לבוא לחיות כאן. לסיכום, הסידרה בהחלט חרמה לי רבות להבנת נושאים שהם במרכז חיינו ומהות קיומינו."

12. "השבוע של סידרת החינוך בנושא ציונות היה בסבילי שבוע בלתי נשכח, הן על הנושאים המעניינים והמגוונים שעברנו עליהם והן על הפעולות החברתיות היפות שהתקיימו במסגרת הסידרה. נראה לי שהסידרה חזקה את מטרות הציונות. בסידרה נענתי לכמה שאלות שהיו פתוחות אצלי ולא ידעתי מה החליט לגביהם. למרות שדברנו הרבה על הנושא הציוני ודנו בו רבות, נראה לי שכמעט איני יודע על הציונות ועל מטרותיה וכאשר אני נזכר בספקות שהיו לי לפני הסידרה על שאלות רונות, אני מרגיש את עצמי כבסוף יותר ויודע לענות על שאלות שיופנו אלי בעתיד. לדעתי, הסיבה הסידרה את מטרותיה. היה מענין מרתק ונחמד וחבל שהשבוע נגמר מהר, אפשר היה לדון בנושאים בצורה נרחבת יותר."

13. "אין ספק שהשבוע חרס לי רבות. בראש ובראשונה התחלתי לשאול את עצמי שאלות, קודם לכן לא ענינו אותי, שאלות שכל יהודי חייב לשאול את עצמו. גם מבחינה רעיונית הוסיף לי השבוע שכן היו דברים שלמדתי ולא היו ידועים לי לפני כן. (למשל לא ידעתי שהציונות החלה כתנועה פוליטית). דבר נוסף שקבלתי הם כל הגורמים המעכבים את העליה. אין ספק שבמהלך שבוע זה גבשתי היטב את דעתי לגבי ספר התנ"ך, אם קודם לכן ההיחסתי אליו בהרבה ספקות, הרי עכשיו אני קתיתס אל התנ"ך כאל ספר דידקטי, ספר המביא לנו צורת חרבות, ספר החורוה עם העם.

"...אם היו לי ספקות בקשר לציונות, האם היא שינתה את פניה או סיימה את תפקידה, היום אני יודע

שהציונות עדיין לא סיימה את תפקידה ואף לא שינתה את פניה. הציונות של 1975 היא המסך יסודי של הציונות הראשונית; היא יונקת את כוחה מן הפרק הראשון של הציונות!

14. "לפני הסדרה היו לי חתלבטויות רבות בנושאים שנדונו. למרות שאותם נושאים נדונו ונלמדו בבי"ס עשרות פעמים וגם בסידרה בקלמניה במשך שבוע שלם, חמיד חסתי עצמי לא מעורה בנושאים אלו וחסר דעה מגובשת בשאלות שהתעוררו, דבר שגם גרם לי לבושה מסוימת, בסידרה זו הגעתי למסקנה שאני חייב לבסס ולגבש את דעתי בנושאים הנדונים מכמה סיבות: א. הנושאים יותר אקטואליים ממה חשבתי. ב. פתירת הבעיות לא תבוא ע"י התעלפות מהם. ג. עלי להעביר את הנושאים לחניכי.

הנושא שבו נוספו לי צרכי חסיבה יותר מכל היה זהותי כיהודי. בנושא זה הבינתי שאין טעם להציג את עצמי כמנותק כליל מהמסורת היהודית ומהחנ"ך ויש למצא בסיס המקשר אותי עם החנ"ך, האמונה באל אחד וקיום המצוות. דבר נוסף חשוב שלמדתי הוא כי הציונות לא נגמרה בעוד סלפני כך הייתי בטוח כי הציונות הסתיימה עם העלייה ארצה.

15. "לפני הסידרה הייתי בטוחה בעצמי שאני יודעת די טוב על הנושא הנ"ל ושהסידרה מיותרת לגבי (בשל היותי דתיה) אך לצערי נוכחתי שהנושא מוכר לי רק באופן טחתי בלבד בקשר לציונות ויהדות. וכעת אני מבינה אותו די טוב. בקשר לבעיה האם זוהי ארצי ויש לי הזכות להתייטב בה היו לי המון פקפוקים למרות היותי מאמינה בהבטחת השם לעם היהודי וכו' וקשה היה לי להתווכח עם אנשים בלתי מאמינים בנושא זה. לאחר הסידרה אני מוסגלת להתווכח עם כל אדם באם היותו גוי, יהודי, לא מאמין או כל אדם אחר.

א. בשל הרחבת אופקים על זכותי המלאה להתייטב במדינה זו, בלי להכליל את הבטחת השם.

ב. הסיוריים אשר הוכיחו במפורס שזוהי מדינה מדינת היהודים כאן לחמו מאז ומתמיד וכן לפני הספירה ולא רק לאחר מלחמת העולם הראשונה או השנייה.

ג. הסיור במוזיאון ישראל הדגיש והוכיח יותר את הקשר למדינה הזו.

כעת אני בטוחה שאני יהודיה (ומה פרום הדבר), מדוע יש לי הזכות לטבח כאן ולמה דווקא כאן. הסידרה נתנה לי בטחון והחלטה לא לעזוב את המדינה לעולמים למרות כל הבעיות מכל הבחינות הכרוכות בה אך מי כמוני מאמין שיבוא יום ונעלה ברמה ואף נהיה כעת למופת (ככתוב בחנ"ך)!

16. "שבוע זה היה שבוע מלא משמעות לדידי ואין זה משנה שלא הסכמתי עם כמה דברים בהרצאות.

כלליה נהנתי ושבוע זה הוסיף לי הרבה. אני מקווה שאוכל לנסוע בקרב תלמידי את אשר לימדוני מורי.

17. "שבוע ימים זה חזק לי את הרגשותי כלפי המדינה שלי ועורר אותי להסתכל סביבי אם זה על נקיון המדינה והסדר בכלל. סידרה זו מעודדת אותי להאמין בעבודתי כמדריכה ולהעביר את אשר שמעתי לנערים.

18. "סידרה זו עזרה לי להבין השקפותיהם של חילוניים, שפעם נראו לי כאנשים מוזרים מאד.

הסיורים שנערכו בירושלים הביאו לי הנאה. בגלל היופי והגודל הכביר טבעם. וכן תעזור לי

הסידרה לחזק לבסוף נוער חמים שאינו מבין את הסיבות להמצאותו במדינה זו או יותר נכון

להבין את מקומו בעולם זה."

באופן כללי התכנית הייתה כדאית ונערכה בצורה נאה ביותר. ואני רק חושב שניתן, כמו כל דבר טוב, לשפר."

19. "ההרצאה לגבי יהדות ארה"ב עוררה בי רגשות אשר לא היו בי לפני כן ושאלות אשר לא היו ברורות.

האם ישראל יכולה לסמוך על יהדות ארה"ב? מדוע הם תומכים בישראל והאם התמיכה תמשך?

שאלות רבות הובררו לי ועמדתי יותר מבוססת בנידון.

...ואם כעת כל מחנך וכל אחד יקח את עצמו בידים ויחליט שמהיום הוא יהיה ערני לגבי כל הבעיות

הקטנות, שלכאורה הן גדולות וחשובות, כגון נקיון ההתחברות ונקיון הסביבה. החלוציות מדועכת—

כדאי מאד שתתחיל להתעורר הסוהר של האנשים והיחסים צריכים שיפור מהיר וכך הפער החברתי יקטן."

20. "באופן כללי אפילו לומר שהסידרה חיזקה בי את הרגש הלאומי.

במשך הסידרה הרגשתי שיש צורך לזכור ולשאח באוה לאומית. לעולם לא להוריד ראש וליזכור שאנחנו

עם יהודי, אמנם עם מסובך מאד, אבל אין להמלט מכך."

21. "בסידרה זו למדתי לחרגם את הרגשותי ביחס לציונות וליהדות בצורה סיבתית והגיונית ולא סתם

חרגה גרידא."

Lecture to officers

25.5.75

^{Auto} 1. Biography

- a. Army chaplain
- b. Aliya Bet
- c. USA job

2. Philosophy behind raising money - must be taught

- a. Uniqueness of Jewish people
- b. Their survival important to world, as well as themselves
- c. two tools of survival - immigration + education
- d. unity of people
- e. Responsibility for each other
- f. centrality of building Israel
- g. This is answer to Shoah

3. Importance of leadership

- a. can only teach few - not masses
- b. pace-setters - "follow me"
- c. example - Golda and million \$ dinners

4. Young leadership - for next generation

ISRAEL DISCOUNT BANK LTD.-

for better service.

5. Community must be organized -
in order to follow the leaders

6. Methods of raising money

a. no 223, 2112, 2732 -

p'on

b. ask for what you want

c. organize a staff

d. use technology

7. Use of Israel + Israelis

a. missions - sleep in Sharm

b. speakers - Bir Gafya

8. Motives for giving

a. love of people; love of country

b. money not given out of guilt
as substitute for immigration

9. Immigration will come from west only
when quality of life in Israel improves:

a. less bureaucracy

b. more rational prices

c. more emphasis on ideals

ISRAEL DISCOUNT BANK LTD.-

for better service.

(120) / 17, 26)

22 / 23" 11

215' 5

AMERICAN JEWISH
ARCHIVES

אלה יצקב וישראל

המדרשה הצבאית לחינוך
ירושלים

ס"ס: 691516

סיון תשל"ה

75 מאי

14

לכבוד,

מר הרברט פרידמן

החיברו יוניון קולג'

רחוב המלך דוד,

ירושלים

AMERICAN JEWISH ARCHIVES

למר הרברט פרידמן, שלום רב,

הנדון: הופעתך במדרשה

1. הריני שולח לעיונך, תכנית של הכשרה חינוכית לקצינים, שבה הסכמת להשתתף.
2. החניכים מהמדרשה יפגשו עימך, ביום א', 25 במאי 75, בשעה 1900.
3. הפגישה עימך תחיקים במדרשה הצבאית לחינוך, ברחוב המלך ג'ורג' 21, ירושלים.
4. תודתי על הענותך.

בברכה,

בה/וכ

בני הגר
מפקד המדרשה הצבאית לחינוך

רב-סרן

מסגל קצין חינוך ראשי - ענף חדרות וחשבון
המדרשה הצבאית לחינוך

יו"שלים
הכשרה חינוכית לקצינים

א' - י"ט סיון תשל"ה, 11 - 29 מאי 1975.

יום א', 11 מאי 75, א' סיון תשל"ה.	
פ ת י ח ה	1100 עד 1200
הצבא כמסגרת חברתית	1430 עד 1730
חדריך לעבודות עצמיות	1745 עד 1830
רס"נ בני הגר	
יום ב', 12 מאי 75, ב' סיון תשל"ה.	
מקומו של הפרט במסגרת הצבאית - עיבוד בקבוצות (1)	0800 עד 1000
מר מנחם רביבי	
סג"מ אבי קמחין	
סג"מ אלון שבט	
היחיד וסביבתו החברתית	1030 עד 1300
הקרנת הסרט "12 המושבעים"	1430 עד 1630
כחות ולחצים בקבוצה - עיבוד בקבוצות (2)	1700 עד 1900
סג"מ אלון שבט	
מדריכי הקבוצות	
יום ג', 13 מאי 75, ג' סיון תשל"ה.	
הסתגלות החייל למסגרת הצבאית	0830 עד 1030
תפישה בין-אישית	1100 עד 1300
השיחה האישית	1500 עד 1700
התייחסות וטיפול בפרט - עיבוד בקבוצות (3)	1730 עד 1900
מר דוד עירשי	
סג"מ אלון שבט	
סג"מ אבי קמחין	
מדריכי הקבוצות	
יום ד', 14 מאי 75, ד' סיון תשל"ה.	
תפישות שונות במנהיגות	0800 עד 1000
סגנונות מנהיגות - עיבוד בקבוצות (4)	1030 עד 1230
משחק בקבלת החלטות - עיבוד בקבוצות (5)	1430 עד 1630
עקרונות בשכר ועונש	1700 עד 1900
סרט: "צלילי תהילה"	2000
רס"נ בני הגר	
מדריכי הקבוצות	
מדריכי הקבוצות	
סג"מ אלון שבט	
יום ה', 15 מאי 75, ה' סיון תשל"ה.	
כניסה לתפקיד - עיבוד בקבוצות (6)	0800 עד 1000
סיכום השבוע	1015
ע ר ב ש ב ו ע ו ת	

שבוע שני

יום א', 18 מאי 75, ח' סיון תשל"ה

רס"נ בני הגר	פ ת י ח ה	1030 עד 1100
מר גבי שפלה	התנהגות במצבי לחץ	1100 עד 1300
<u>מנחי הקבוצות:</u>	סדנא ליחסי אנוש (1)	1430 עד 1900
סגן חוה גולדברג		
גב' יעל לביא		
סג"מ אבי קימחין		
סג"מ אלון שבט		
מר גבי שפלה		

יום ב', 19 מאי 75, ט' סיון תשל"ה

מנחי הקבוצות	סדנא ליחסי אנוש (2)	0800 עד 1300
מדריכי הקבוצות	תרגיל "דאר נכנס" - קבלת החלטות	1430 עד 1700
	ביקור בכנסת ומפגש עם ח"כ לובה אליאב	1730 עד 1900

יום ג', 20 מאי 75, י' סיון תשל"ה

מנחי הקבוצות	סדנא ליחסי אנוש (3)	0800 עד 1300
ד"ר אפרים בן אליהו	סיור "ירושלים הרים סביב לה"	1400 עד 1830

יום ד', 21 מאי 75, י"א סיון תשל"ה

סרן פול לסטר	הצגת עמדות בנושאי זהות וחברה	0800 עד 1000
ד"ר אברהם הולץ	אדם וזהותו - דו-שיח	1030 עד 1300
ד"ר יהודה מלצר	סדנא ליחסי אנוש (4)	1430 עד 1900
מנחי הקבוצות		

יום ה', 22 מאי 75, י"ב סיון תשל"ה

מנחי הקבוצות	סדנא ליחסי אנוש (5)	0800 עד 1300
	שורשים הסטוריים לסכסוך ישראלי-ערבי	1430 עד 1600
	הקרנת הסרט: "שלח את עמי"	1630 עד 1830

יום א', 25 מאי 75, ט"ו סיון תשל"ה.		
1100 עד 1300	האמנציפציה ועליה של הבעיה היהודית	ד"ר חיים שצקר
1400 עד 1600	הצעות שונות לפתרון הבעיה היהודית - דיון	מר דוד בנקיר סרן פול לסטר
1630 עד 1830	התעוררות והתגבשות של האידאולוגיה הציונית	פרופ' אלי שבייד
1900	מפגש עם יו"ר (לשעבר) של המגבית היהודית בארה"ב מר הרברט פרידמן	
יום ב', 26 מאי 75, ט"ז סיון תשל"ה.		
0800 עד 1000	ביקור במוזיאון השואה ב"יד ושם"	ד"ר חיים שצקר
1030 עד 1230	השואה והעם היהודי	מר שלום בר-אשר
1400 עד 1600	התמודדות הציונות עם השאלה הערבית - דיון	מר אהרון קידר
1630 עד 1800	קווים למדיניות קליטת העליה	מר דני כורגנשטרן
1900	מפגש עם עולים	
יום ג', 27 מאי 75, י"ז סיון תשל"ה.		
0800 עד 1000	הישראלי ויהדותו	מר משה טוטנאוור
1100 עד 1230	מפגש עם תלמידי תיכון	ד"ר שלום רוזנברג
1400 עד 1600	יהודי התפוצות וזיקתם לישראל - דיון	עו"ד אליעזר דלמן
1630 עד 1830	מקומה של ישראל בין העמים	מר עמנואל פישר
		הרב יצחק גרינברג
יום ד', 28 מאי 75, י"ח סיון תשל"ה.		
0800 עד 1000	קווי רקע לחברה הישראלית	ד"ר ישראל כץ
1030 עד 1300	דרכים שונות לשיפור פני החברה הישראלית	מר דב גניחובסקי
		מר אהרון לנגרמן
		מר אליעזר מרקוס
1400 עד 1600	החזרת עבודת ביחסי אנוש	סג"מ אבי קמחין
		סג"מ אלון שבט
1630	משחק דילמה בנושא "יחסי ישראל והתפוצות"	סרן פול לסטר
		סג"מ אלון שבט
יום ה', 29 מאי 75, י"ט סיון תשל"ה.		
0800 עד 1000	מעמדה המדיני של ישראל	מר משה יגר
1030 עד 1300	לעתיד הסכטון הישראלי-ערבי	מר אלכס סלע
		ד"ר עמוס ערן
1430 עד 1700	אתגרי החברה הישראלית כיום - דיון	ד"ר סד פרידגוס
ס י כ ו ם		

24.12.75

1150 P.m

WHY THEY DON'T IMMIGRATE EVEN THOUGH THEY LOVE ISRAEL

- A. NO TRADITION FOR IMMIGRATION - ^{Zionist} most organizations were even against it as a doctrine because they were afraid it would turn people off.
- B. NO EXAMPLES OF LEADERSHIP FOR IMMIGRATION
- C. NO ORGANIZATION FOR IMMIGRATION from among them. Only from here.

D. NEGATIVE INFLUENCE OF YORDIM

E. COMFORTABLE CIRCUMSTANCES OVER THERE

F. KNOWLEDGE OF OUR FAULTS HERE

1. Party control - no personal elections
 2. Histadrut control - but still constant strikes
 3. Dreadful bureaucracy - Government: Agency confusion
 4. Church-state relationship
 5. Low personal morality - word is not word - scandals
 6. Housing difficulties - impossible prices - almost no rentals.
- ~~7. Government.~~

G.

Approach

1. Give them control to organize in U.S.
 2. ~~Give~~ Give them ^{organizing} absorption machinery here.
 2. Wipe out double bureaucracy here - give them ^{one} address to work with.
 3. Provide rental housing
10. Give them a Hebrew teaching program there. (probably in initiation)

יחידת הסברה לחיילים

י ר ו ס ל י ם

טל- 02-691519

תשל"ה
1975

37'N

לכבוד,

מר חברת פחצני

Hebrew Union College

י-ס

הנדון: הרצאתך ביחידת הסברה לחיילים.

1. תודה על הענותך לקחת חלק בסידרת חינוך.
2. כמסוכס, תערך הרצאתך בנושא: "חמ"ה הח"ט/ח"ט"

לסידרת חינוך חמ"ה י"ט
ביום ד' 24 32 בשעה 20:00

3. ההרצאה תיערך ביחידת ההסברה לחיילים ירושלים, בית החייל החדש, סד'

בן-צבי (ליד גן סקר).

4. רצ"ב תוכנית הסידרה לעיונך.

בברכה,

ערן רון, סרן

מפקד היחידה

סידרת חינוך למפקדי גדוד שריון

בנושאי ציונות ויהדות.

21 דצמ' עד 26 דצמ' 1975

י"ז טבת עד כ"ב טבת תשל"ו

* יום א' 21 דצמ' 75. י"ז טבת תשל"ו.

1900 עד 2000	ארוחת ערב, קליטה והתארגנות
2000 עד 2130	<u>סיחה פתיחה "מה לי ולציונות?"</u>
	סרן ערן רון

* יום ב' 22 דצמ' 75. י"ח טבת תשל"ו.

0800 עד 0930	<u>"היה יהודי באוהלך ואדם בצאתך" (יל"ג)</u>
	ד"ר גדעון סמעיני
1000 עד 1100	<u>"סלח את עמי" - סרט בנושא העם היהודי</u>
1100 עד 1300	<u>הציונות כפתרון לבעיה היהודית.</u>
	סרן פול לסטר
1500 עד 1800	<u>סיור מודרך במוזיאון "יד ושם".</u>
	מר זלמי בר-מור
1800	ח ו פ ט ה

* יום ג' 23 דצמ' 75. י"ט טבת תשל"ו.

0800 עד 0900	<u>טנה אחרי מלחמת יום הכיפורים - מופע אור קולי.</u>
0900 עד 1100	<u>יהדותו של הישראלי - דיונים בקבוצות.</u>
	מר צבי צמרת
	מר ג'רי טוסטק
	גב' סלי בן-גל
	מר ראובן גלבר
1100 עד 1130	<u>"על אם הדרך" - סרט</u>
1130 עד 1300	<u>הקשר של עם ישראל לא"י - דיונים בקבוצות.</u>
	מנחי הקבוצות
1430 עד 1800	<u>"בעקבות לוחמים" - סיור</u>
	מר אדר אילון
2000	ביקור בישיבת "דבר ירושלים"

* יום ד' 24 דצמ' 75. כ' טבת תשל"ו.

0800 עד 0845	<u>הזמעת קטעים מחקליטו של בן גוריון.</u>
0900 עד 1030	<u>"בן גוריון - האיש ופועלו"</u>
	ח"כ יצחק נבון
1100 עד 1300	<u>יהדות וציונות - סתירה או השלמה</u>
	פרופ' דן אבני סגרה
1430 עד 1800	<u>אירוסלים עיר הקודש" - סיור</u>
	ד"ר אפרים בן-אליהו
2000 עד 2130	<u>"למה הם לא עולים?" - פגישה עם יו"ר (לטעבר) של המגבית היהודית המאוחדת.</u>
	מר הרברט פרידמנט

* יום ה' 25 דצמ' 75. כ"א טבת תשל"ו.

0800 עד 0930	<u>החברה הישראלית לאן?</u>
	פרופ' יטעיהו ליבוביץ
1000 עד 1200	<u>המסבר היהודי של הישראלי.</u>
	ד"ר הרצל פיסמן
1400 עד 1700	<u>"ירוסלים פנים רבות לה" - סיור</u>
	מר יוחנן מינצקר
1900 עד 2100	<u>יעדי הציונות כיום.</u>
	ח"כ אהוד אולמרט
2100	סיכום ופידזור

27.10.75 — ^{8⁰⁰ pm} Lecture to Young Officers at Beit Hachayal
Major Eran — 691519

Chaim Yavin will have spoken that morning on subject
of Jews of America

I suggested speaking on:

WHY JEWS GIVE MONEY BUT DON'T IMMIGRATE

1. Most are too comfortable; not idealistic; not pioneering;
don't feel the need; don't know enough of the
Jewish methods of survival; don't think of themselves as
fighters (That's why they are so fond of Israeli fighters -
vicarious thrill)
2. But there are by now many tens of thousands who
do know Israel; have been here as students, tourists, volunteers.
They don't come because they know the faults of
our ~~system~~ society:
 - a.) Party political system - no personal election -
everybody party control
 - b.) Histadrut control - but still constant strikes.
Only England is worse.
 - c.) No separation of church-state. Lists.
 - d.) Impossible prices
 - e.) No personal morality - word is not word
 - f.) Dreadful bureaucracy

3. There are many good things in our society. You & I know it - army, Kibbutz, Bnei Akiva - but bad things, dexter aliyah. We must correct them.

4. Aliyah should be organized by Americans themselves - on basis of computerized data. They must be given a quota - and allowed to build a machine to produce people out money.

This means changing system of Government and Agency.

התורמים ואינם עולים - בארה"ב

המחדל הציוני שהמיר חינוך לעליה בתחינות פילנטרופיות; ההשפעה השלילית המצטברת של רבבות יורדים; הנסיון המר של חבלי הקליטה בארץ; המצב הבטחוני והסברתו הפסולה; התפישה המעוותת של מלחמת יום הכיפורים - אלה הגורמים המרתיעים יהודי ארה"ב מעליה

מאת פרופ' משה שטיינר

לפני ומרמה, בכתבה קצרה שהוכתרה, נגיד דול מפתיע במספר העולים מצורף"ב, נהבשרנו באחד העתונים, כי לפי דיווח ההנהלה הציונית בירושלים באו ביולי השנה 365 עולים לעומת 285 בארץ תודע אשתד!

יפה, אך אפילו המספר, לא יחא גידול מסחרי זה אלא טיפה מים וטר מולי. העליה מארה"ב, המשכנת בתוכה אוכלוסייה של 6,000,000 יהודים, היא כאין וכאפס לעומת עליית המוניות בארצות אחרות.

מפרישים, כי מאז תחילת המדינה עלו מארה"ב כ-4,000 נפש לשנה בלבד. וזכרונם ירחיבו. בישראל כ-40,000 עולים אמריקניים, אם נביא בחשבון את האות הגדול (כ-40%) של העולים שנאמכנו והולו לארצות, תצטיר לסניג המובה קורת בוחר, יש קובלים על תופעה זו, יש וזעזע מים על אחינו מעבר לאוקיאנוס, שר אינם מסתירים לקיים את כוונת שר בתציון: שליחים ערשים מאמצים גדולים למשוך עולים מאסריקה והגדיל לעשות מנחם ספר במסעותיו, ואולם העלה חרס בידו, אומנם העם היהודי חרד שם במקפת, אך, לא נג ולא זעזע, הסבורים שאפשר להוטר במיני להטטים תרמולגנים, סופים טעות יסודית, שחרי אינם נכסים לרדת לעסקה של הבצירה ולעמוד על המינות הגורמים לעליית דלה זו.

ציונות של נדבות
יהודי ארה"ב טוענים, שלא הרי אדמת קולומבוס כהר ארצות המצור קה הרדיוסית. אין אמריקה בעיניהם לא גלות, לא תחנת ביניים ולא מלון לילה, ואומנם, בארץ דרום זו תהבס" סת תחלה עשירה ומפוארת בישיבת קבע וסקל הגדולים נשלה מליבות סוד תבשר העניין לה מנגנון בשפע, יודעה נהנו ונחנים מציאות כלכלית באין כוונה, וכוחותיהם לא תהבילו על אף הפלות מקומות, ושערי הארץ טיבדטיטאט נפתחו לפניהם לרווחה, והולטון הדימוסראטי לא יחזר את צעיהם בחברה השיוויונית, התעצמה בהם התרגשה, כי אכן קוילתם לר

סח תשכון בחברה פילוראליסטית זו, שבה השתלבו היהודים אגב התבולות לוח תרבותיות, ושימחתי, יחודי ארה"ב מעוצונים ומאמ"י גים בביסוס ובחזקת קוילתם ולא ב" עקירתה, לדעתם אפשר להיות יהודי טוב ולהשתתף לבית הכנסת, או אפילו ציוני נאמן בתרבותה, למבטא, בבי סוד בישראל כתיור, או בהודותה ב" מיפגנים שונים למען ישראל, כך תהי פתחה שם ציונות פילנטרופית, שר אינה מחיבת עליית אלא גורסת אי סוף כספים למען עליית, האזנים ה" אוטללים" במדינות המצוקת שמעבר לאוקיאנוס, לגביהם הרי זה כעין כופר-גוש תרופת המצפון, הואיל ו" בתרבות-כסף הם יוצאים רדי תובתם העיונית וזכים כפסור מעליהם.

המצפון נמצא במיעוט
כמובן, לא כל היהודים שייכים ל" קטגוריה זו, אבל העולה-במח נשט לראות את העולים והוא תוכך ברע" הו: כמה נפשו, אם בארה"ב מצויים, כפי שאומרים לו, כרבע מיליון ישי" ראלים, הרי זה סתם שמשהו רקוב במדינה זו וכי אכז לה כחודמשיכת, שאם לא כן הרי נפארים שם ולא חנו מחפשים כאן את מלה, שאינו משי" חק להם ביותר.

תודיעות המגיעות על המשע, ה" אלוטות, השמחתות, המאקפיות וה" שביעות הצעות כאן כפטריות-רעל, יש בהן אסמכתה לטענתם של יהודי אמריקה נגד העליה.

אכן, יש מיעוט זעיר המסיק מסי קנה המוכה: "המצפון הציוני מחייב אותי שלא ללכת בעקבות היהודים, אלא לעלות, על מנת לתקן את ההרס והרפא את הנגע", אולם לגבי הרוב המרע מתפננ קסס המדינה ואף אינו מים עזר.

אך יש גורם חשוב נוסף, המאכ"י זכ את העולה האמריקני והמבשרת אחרים מעליה, והו הנסיון הנכ של המדינה-העולה במרכזי-הקליטה ומח"י זה להם, התרופצות במשרדים שר" גים והמתנה בתורים ארוכים הן למו" רת רוחם של בני-אדם הרגילים לסד" רים ועולים ולפקידים אייבים ומחוי" כי.

הפקיד הישראלי אינו מכיר במיעוט "שירות", נדמה לו שהקהל נברא למענו, שהצעתו ותוצאותיה מרג"י זים את העולה האמריקני, צעפה ל" יחס חמים במולדתו החדשה, והנה, להפך, התבדה הישראלית ת,מגורח" אינה נפבלת אותו בסבר פנים יפות וקשה לו להשתלב בה.

בעיות הדור והתעסקות מכבדות ב" יתור, העולות חות נכון לתגבר את דבת חיו ולתקן את החגורת אילו קיבל סיוע מוסרי ואילו מצא אוזניה נוחה לרצונו תכן לבנות ביתו ולג" צוה.

רל את כציו, אך בכל אלה הוא נוצא מתוסכל ומאוכזב, ואם אין בלבו אה" בה רבה לארץ-ישראל, אם אין הוא נכון לסבול מתוך התושה שארץ זו היא אהת, המתנות שלותנו ביסודיים - מרינו אורו את הפסור ותורו ל" אכריקה.

גם המצב המצפוני, על הסברתו הפסולה מרחק יהודים רבים מעליה ואף כמסיוח בארץ, נישת טופשו של פעילות-המבטלים יוצר רעש כאילו כל הערים והכפרים עומדים בעל אוזר מים של התקפות מתמידות, כאילו אנשים מסתרים לעיל ברחבי הארץ ביום ובלילה, וחרי און הדבר כה, על אף העלחות של מעשי טירור פה ושם החיים בטוחים כאן יותר מאלה שברחובות צפת-אירלאנד, לונדון ו" מקומות אחרים בעולם, יהודי אמרי" קה אינם נעזים לסיוול בלילה ברחו" בות גירויורק, בוסטון, שיקאגו וד"י רוש ומעשי שוד ורצח אינם נדירים שם גם לאור היום, ואילו כאן ה" מים תרבות הערים והכפרים כרוכ הולכי-רגל ומטיילים, גם ביום וגם בלילה וללא פחד.

עובדה זו אינה חודרת לתודעתם של יהודי אמריקה.

זיועה של הסברה
אין ספק, התסברה הישראלית אהר מנחמת יופי-הביסוסים, אף היא פגעה קשות בעליה. מארה"ב המועקה ה" בלתי-מזדקקת שאספה או את העם היושב בציון עברת חרש-מלך את האר" קיאנוס, במקום הטעות הנפתח המופי לא ומעשי הגבורה העילאיים של גהיל, יצור כלי התקשורת אוזניה של חורבן בשיטת דגש על הסמדי תלוליו ואקנות צעזעו, ובשכבותיהם לבשה התסברה בארה"ב סמכותה קיננס גת וחי, כפמות אל יהודי" דים לבוא ארצם, לשבת שבעה!

הסברה כאקאברית זו השתקפה ב" מודעות, בכוחות ובעלונים למיניהם, בכוחה לסחוט דמעות ודולרים למען ישראל האוטלגית והשיגה את מטר" הן, אבל באותו מחיר! גישה תבוס" תגות זו גורסה נוק רב והמחזרה עוליים בכוח, שגרתעו פעולות לארץ-דגשים ה" קראו יתודי ארה"ב באתח המפלות הללו:

אחד, אפשר כנול ידעים, לתחזאת לאום פרוצים, וכל מיני דברים יפים וגו באמן לדעת, כי אולי כעוד עשר שנים, הם או אטותיחם...

הצבענו על הסבות הגורמים לטו"י טוף העליה מארה"ב, אולם אין להי" סיק מבך שיהדות אמריקה אינה זקק" קה לעליה, ארובה, קיימים שם מוג" ורים, רבים, שצפו להם הרס כלכלי ומיסי ואין להם מיפלט אלא ביצאה, אף שהאנטישמיות לא חילתה אלא מע" צור שולי לשיגשוגה של הקהילה ה" יהודית בארה"ב, אין להתעלם מן ה" עובדה שלפדי העיונות כלפי היהודים עשנים שם והתלחמים מפנייה ל" פקידה.

האנטישמיות של הימין הקיצוני ו" של השמאל תחש, לרבות התפרצות הקושים האלימות, כעמידות בסכנת שכונות שלמות של אחינו בגירויורק, שיקאגו, דטרויט, פילדלפיה וערים אחרות, כמעט מיליון יהודים בארה"ב חיים ב"קריה-שגני", באי אבינו בים הגאות היהודית, השפל הכלכלי הפ" קה עתה את ארה"ב גרם לאכזבת אקדמיים בתעשייה, תעסוקה הקפוי האוניברסיטאות, הגדול באלפים את לגיונות המוסטלים והודוים, רב" בות יהודים נותרו ללא פרנסה עקב דחיקת רגליהם מעסקיהם וממשרו" תיהם, בשל התגברות, תבוח ה" שחור.

אפשר להגביר הזרם

לכל אלה ולאתרים השמים את נפ" שם בכסס כצאתם מבתיהם אל תהוד" בות הבלתי-בטוחים, העליית היא כעז" נן הצלה, וחרי מצויים רבבות יהודי" דים באמריקה שחיבת תאריך עתה בלי" כם ורעונם לחיות במולדת יהודית, שבה יוכלו לגדל את בניהם ובנו" תיהם ברות חירות ולחצולם טמנעזה ומנישוואי-העירובת, ואלפי צעירים ה" תועים בדרך החיים והמחפשים את" גר - כלום הם אינם מדקקים ל" עליה?

כמובן, אין לעשות לעליה, המ"י ניה" מאמריקה, אך אפשר ואפשר להנביא את הזרם החל במסכרת קה" פת יתור, באירגון טרעזים שונים ו" מיבצעים מיוחדים, כצעתם ובחשתת" פותם של מוסתים מארה"ב, ובהל"י בים ועילים ומחורים יתור כמשי" ררי העליה והקליטה.

במסיור האידאולוגי וררשה עבדות חונטית מאמצת, כדי להעמיד את יהודי אמריקה על השיבות של הע"י הציוני לענעם ולמען העם כולו, לשון אחר, לא די בציונות פילנטרופית או חזרתות-על, עבודה זו חייבת להע" שות עליידי הרבנים, המתנבים וה" סמנטיים של הקהילות, תהודיות, ב" ארה"ב גופה, משם צריכה לבוא ה" תעוררות.

כרם, עוקר העיקרים הוא שיקום כוח המשיכה של המדינה, שגורחה לפחות, אור ליחודיים, כל עוד לא השופר כאן איכות החיים המיידיות והולכת אין לעשות לעליית גדולה, כל עוד לא נצליח לתקן את הנפש הישי" ראלית ולטוטר כאן את תאווריה המוס" רית המוחזקת - לא יעצו לנו יתור" די ארה"ב, וקריאות לעליית מסר ש"י ישראל ושלחיה יתור כסיל קרא ב" מדבה.

מסגל/קצין חינוך ראשי - ענף חדרה וחברות

יחידת הסברה לחיילים

ירושלים

טל-691519-02

סד-872

חשון תשל"ו

אוק' 1975 ²⁰

AMERICAN JEWISH
ARCHIVES

מר הרברט פרידמנט

הייברו יוניון קולג'

י ר ו ש ל י מ

א.נ.

הנדון: השתתפות בסידרת חינוך לחניכי קורס מד"נים.

1. כמסוכס, תערך פגישה בינך לבין חניכי קורס מד"נים במסגרת סידרת חינוך.
2. הפגישה תתקיים ביום ב', 27 אוקטובר 75, מהשעה 2000.
3. יחידתנו ממוקמת בבית החייל החדש, שד' בן-צבי, ירושלים.
4. מצו"ב חוכנית הסידרה לעיונך.
5. תודה על הענותך.

ערן דין
מפקד היחידה

סידרת חינוך לקורס מד"ניה

בנוסאי יהדות וציונות.
26 אוקטובר עד 31 אוקטובר 1975
כ"א חסון עד כ"ו חסון חסל"ו

* יום א' 26 אוק' 75. כ"א חסון חסל"ו.

התכנסות וקליטה.	1030 עד 1130
סיחת פתיחה.	1130 עד 1300
סרן ערן רון	
" מה לי ולציונות? "	1430 עד 1530
סרן ערן רון	
" הייה אדם בצאתך ויהודי באהלך " (יל"ג.)	1600 עד 1730
סרן פול לטטר	
סיור לילי סביב חומות ירושלים.	1830
מר אהרון פיק.	

* יום ב' 27 אוק' 75. כ"ב חסון חסל"ו.

" טלח את עמי " - סרט בנוסא העם היהודי.	0800 עד 0900
הציונות כפתרון לבעיה היהודית.	0900 עד 1030
מר צבי לוי	
יהדות ארה"ב - הבטח הרכה או הגב של מדינת ישראל ?	1130 עד 1230
מר חיים יבין	
סיור במוזיאון "יד ושם".	1400 עד 1600
ליקחה של שואה.	1600 עד 1800
סרן ערן רון	
סנה אחרי מלחמת יום הכיפורים - מופע אור קולי.	1900
פגישה עם יו"ר (לטעבר) של המגבית בארה"ב. - מר הרברט פרידמנט.	2000

* יום ג' 28 אוק' 75. כ"ג חסון חסל"ו.

יהדותו של הישראלי - דיונים בקבוצות.	0800 עד 0900
מר דב ספטיה.	
מר ג'רי טוסטק	
סרן ערן רון	
יחסי ישראל הפוצות - דיונים בקבוצות.	0900 עד 1000
מנחי הקבוצות	
" אנחנו והציונות " - דיונים בקבוצות.	1000 עד 1300
מנחי הקבוצות	
" ירושלים עיר הקודש " - סיור.	1500 עד 1900
מר אהרון פיק	
אורה חיים דתי - ביקור בבתי מספחות דתיות.	2100 עד 2400

* יום ד' 29 אוק' 75. כ"ד חסון חסל"ו.

אנחנו וערביי ישראל - לאן פנינו ?	0800 עד 1000
מר מוריס זילכה	
" עץ או פלחתיין " - סרט.	1030 עד 1200
" טלח את עמי " - עלית יהדות רוסיה.	1500 עד 1530
מפגש עם סטודנטים עולים.	1530 עד 1830
חידון ידיעה הארץ הצהלי.	2000

* יום ה' 30 אוק' 75. כ"ה חסון חסל"ו.

א"י במחשבת היהדות - על חנאי או מובסתה ?	0800 עד 0930
גב' אסתר אורנטסיין	
סיור מודרך במוזיאון ישראל ובהיכל הספר.	1000 עד 1230
" בעקבות לוחמים " - סיור קרבות בירושלים.	1400 עד 1800
מר אדר איילון	
יעדי הציונות כיום.	1930 עד 2100
מר שמחה רוז	
ערב סירים ארץ ישראלים.	2130
מר יוסי ואלד	

* יום ו' 31 אוק' 75. כ"ו חסון חסל"ו.

סיחת סיכום.	0800 עד 1100
סרן ערן רון	

ARMY
LECTURES

יחידת הסברה לחיילים

י ר ו ש ל י ם

טל- 02-691519

סד- 951

31 דצמ' 1975

מר הרברט פרידמנט

הברו יוניון קולאג'

י ר ו ש ל י ם

הנידון: חוות דעת על הרצאתך

1. ברצוני להודות לך על הרצאתך בפני מפקדי גדוד שריון.
2. מצאתי לנכון להעביר לידיעתך את חוות הדעת שנתקבלה ע"י החיילים בדו"ח סיכום הסידרה.

*"מענין"

*"זקוק לשיפור בהתבטאות"

*"המחיש בצורה מצויינת את בעיית יהודי ארה"ב"

*"אדם בעל רצון עצום להטבת המצב"

*"קצת קשה לי להאמין ברעיונות שלו"

*"משכנע"

*"גישה מעשית ורעיונות לפתרון הבעיה"

ציון כללי: 8

3. מצ"ב סיכום הסידרה.

בברכה,

ערן רוזן, סרן

מפקד היחידה

ער/דנ

יחידת הסברה לחיילים
 י ר ו ש ל י ם
 02-691919 טל-
 311 כד-
 1976 לנאד

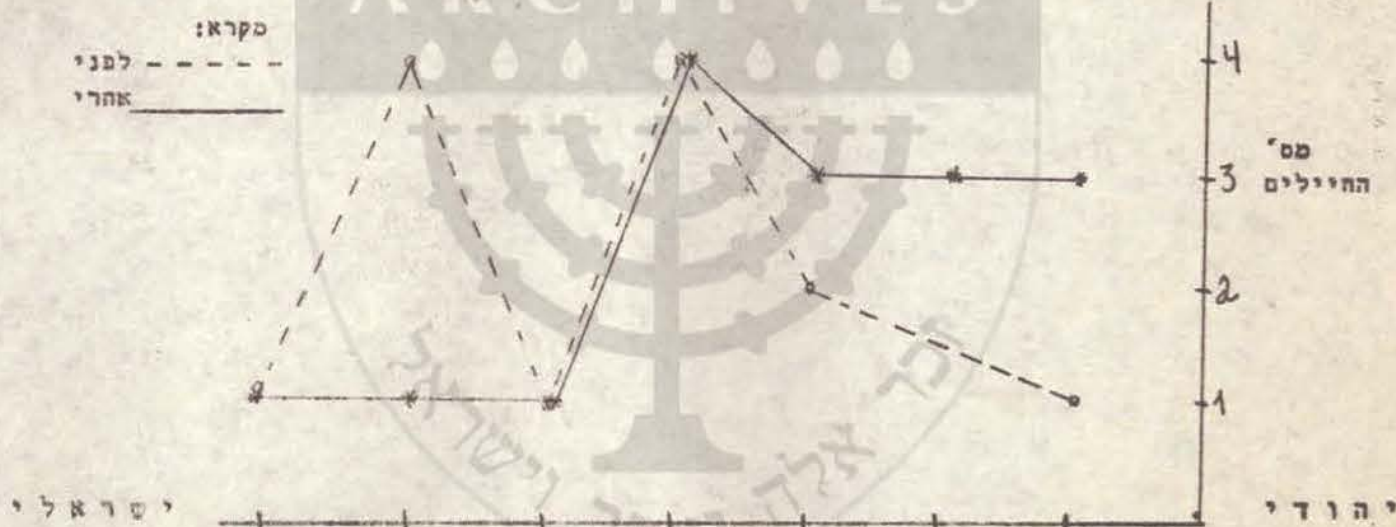
מסכ"ל/קח"ר/רע"נ הדה"ט
 אוב' 36/מפקד
 חס' 188/מח"ט
 גד' 78/מג"ד
 מפב"ש/ק. חינוך

הנידון: סיכום סידרת חינוך למפקדי גדוד 78.

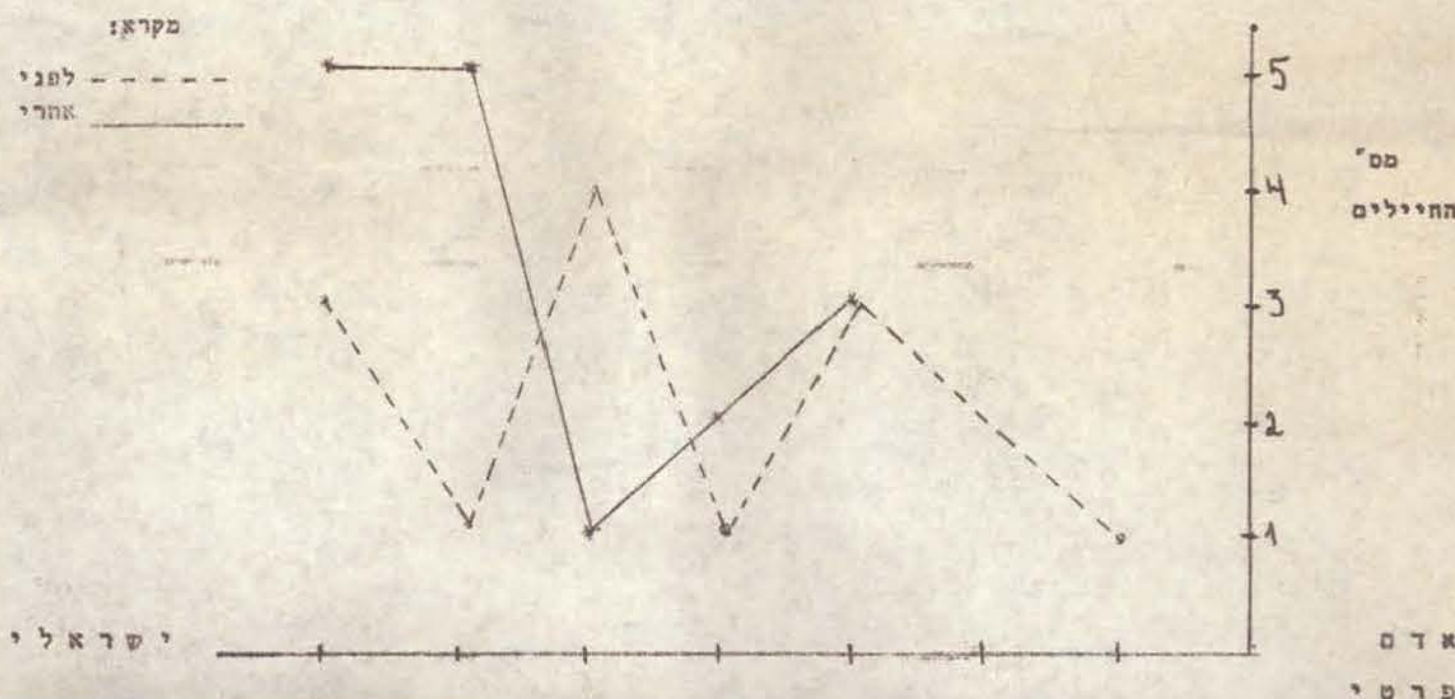
1. בין התאריכים 21 עד 26 בדצמ' 75 עברו 60 מפקדים (מגד' 78 סידרת חינוך. חלק מהמפקדים עברו הכשרה בנושא ציונות ויהדות וחלק מהם עסק בגיבוש טגל הפלוגות בהנחיית פסיכולוגים ממדור הכשרת סגלים.
2. בסיכום זה אתיחס רק לקבוצה שעברה סידרת חינוך בנושא ציונות ויהדות.
3. על מנת לבדוק את השפעתה של הסידרה על עמדותיהם של טגל הגדוד, הועבר שאלון עמדות בנושא זהות יהודית ציונית לפני הסידרה ולאחריה. השאלון היה זהה בשני המקרים.

שאלות:

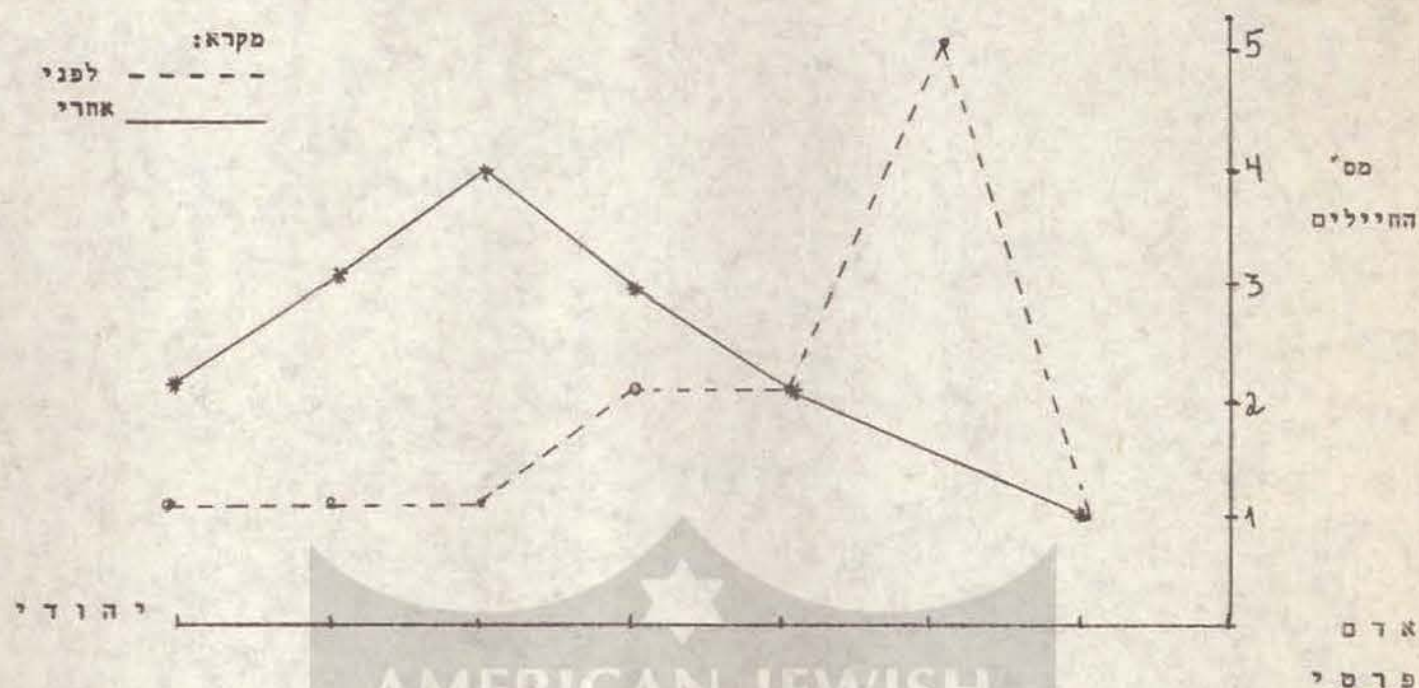
א. ציין על הסולם שלפניך, אם אתה מרגיש את עצמך יותר ישראלי או יותר יהודי. סמן את מקומך בסולם בחור המרווח הממאים להרגשך. ככל שתסמן את ה-X קרוב יותר ל"ישראלי", פרושו של דבר שאתה מרגיש את עצמך יותר ישראלי מאשר יהודי ולהפך.

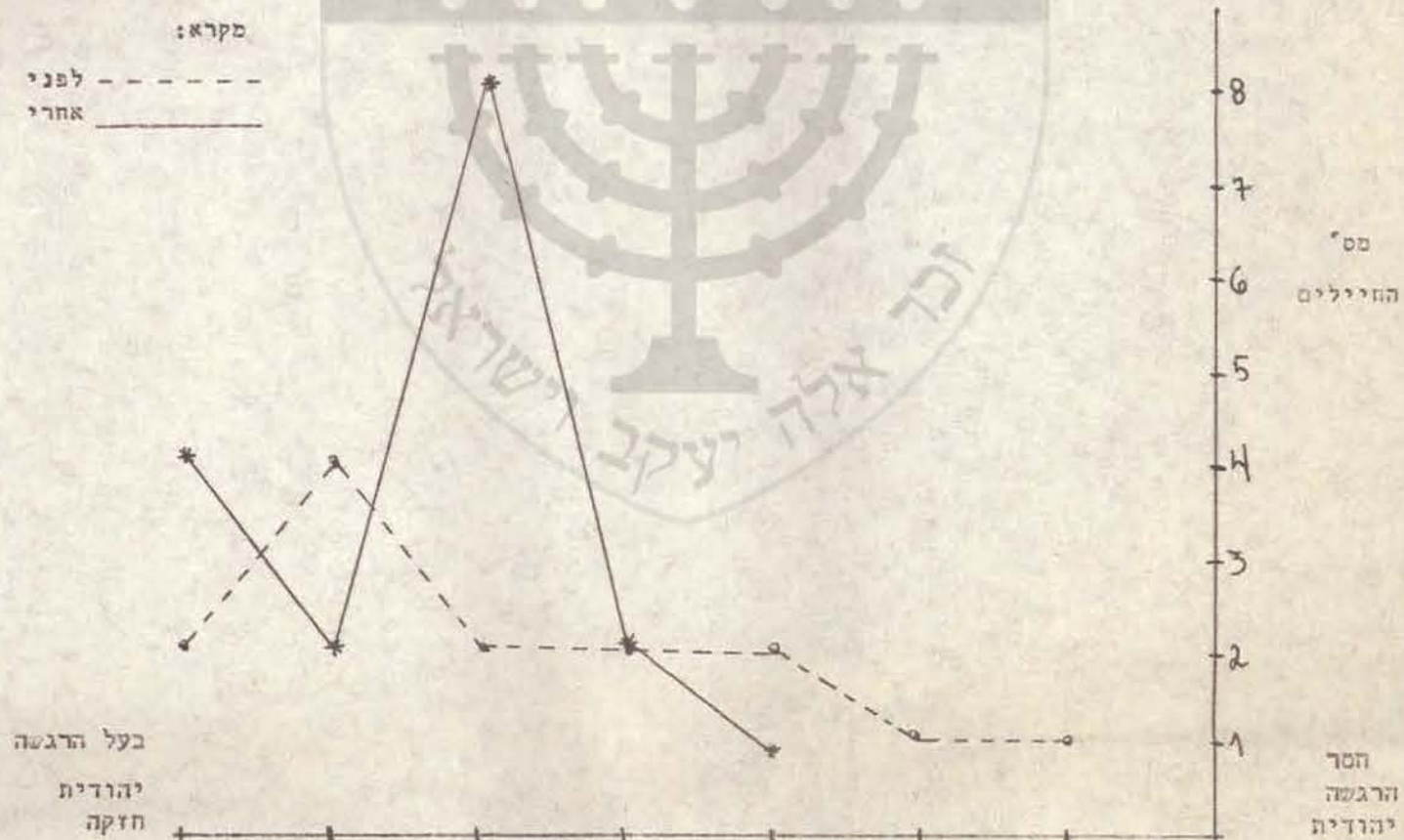
ב. ציין על גבי הסולם שלפניך אם אתה מרגיש את עצמך יותר ישראלי מאשר אדם פרטי או יותר אדם פרטי מאשר ישראלי.

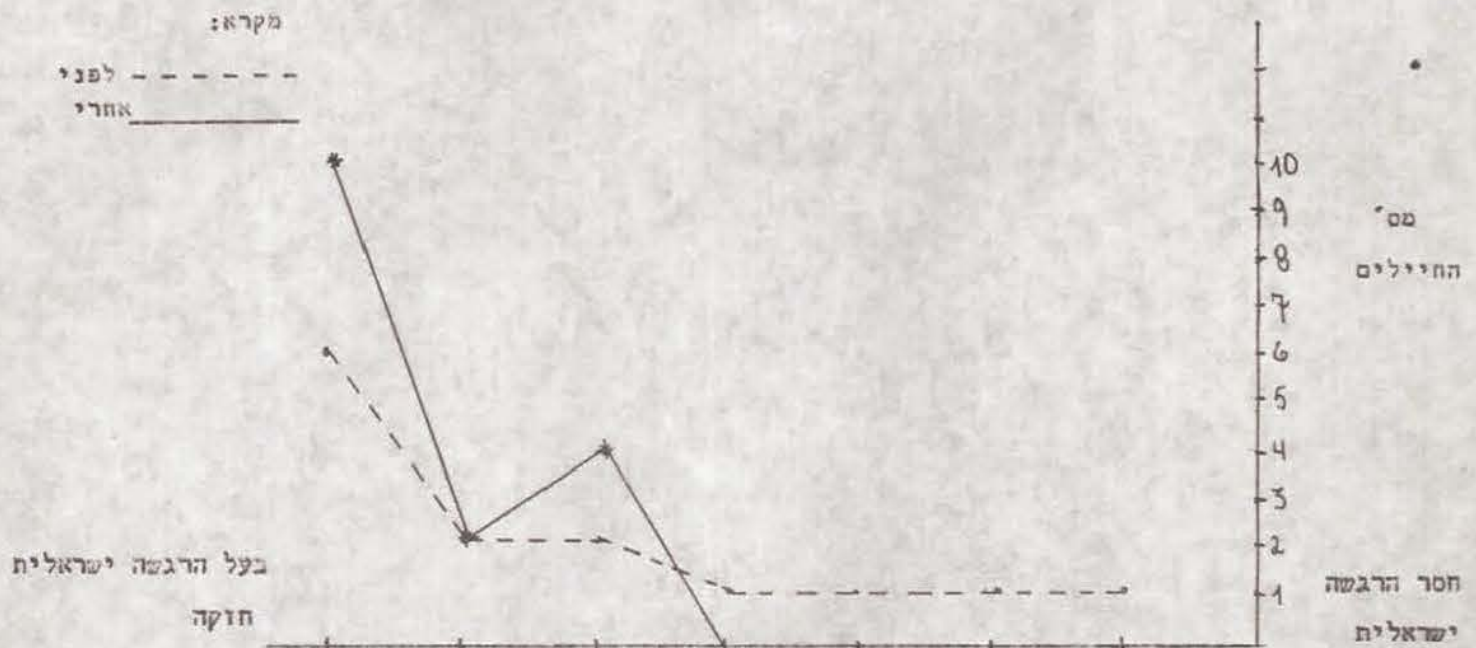
ג. ציין על הסולם שלפניך את חוזק הרגשתך כיהודי מאשר אדם פרטי או אדם מאשר יהודי.

ד. ציין על הסולם שלפניך את חוזק הרגשתך כיהודי:

ה. ציין על הסולם למדין את חוזק הרגשתך בישראלי:

4. להלן מספר חוות דעת של סגל הגדוד על הסידרה, שמיצגות את חתך הדעות של משתתפי הסידרה:

- * הסידרה לא נחנה לי כלום.
- * הסידרה טובה בזה שהיא לא קובעת אלא מעלה ופותחת שאלות למחשבה. אני נשארתי ישראלי (ההדגשה במקור).
- * להפתעתי ולשמחתי היתה הסידרה הזו מצוינת. מבחינת דעותי האישיות אין ספק שהיא עזרה לי להחליט שאנחנו חייבים לדעת את מקורותינו, דהיינו את הדת היהודית (אך לא חייבים לקבלה כדרך הייט). ושמדינת ישראל וארץ ישראל היא מקומנו.
- * הסידרה נתנה לי יותר מחשבה כיצד אוכל לעזור לעצמי ולכל הסובב אותי כאן בארץ.
- * הסידרה נתנה לי חיזוק למה שהשבתי קודם מבחינה ציונית, ואולי אף כמה היבטים נוספים וחומר למחשבה. וזה יפה.
- * הסידרה עצמה היתה מעניינת מאד, לא היה יותר מדי זמן פנוי חוץ מאשר ביום האחרון. היה שילוב נכון בין סיורים והרצאות. הסידרה פתחה לי הרבה אופקים חדשים בקשר ליהדות ולציונות.
- * הסידרה פתחה בפני מחדש את היהדות וחשיבותה שמירה על ערכיה עבור הישראלי.
- * הסידרה הוסיפה רבות לידיע שהיה לי עד עכשיו, שכן באופן פרטי לא הייתי מקבל נקודות אור וצדדים שונים של הציונות.
- * כעקרון, הטיוריט ביד ושט, בעקבות לוחמים וסביבות ירושלים ומוזיאון ישראל הוסיפו רבות למטען האישי, מבחינה מעשית בשטח.
- * טוב להזכר וחשוב לזכור כדי לפעול לשיפור המצב.
- * למדתי להיות יהודי ציוני, אבל אני מוכרח ללמוד עוד יותר.
- * אני יהודי ישראלי שמאמין בה' אבל לא יורע בדיוק למה. הסידרה הוסיפה לי די הרבה מבחינת השלמות האישית והאמונה האישית. יצאתי ברווח.
- * הסידרה הגישה לי מקורות נוספים והיבטים שונים לגבי מושג היהדות, ושיקפה את המצב האמיתי לאור דברים שלא היו גלויים עד עתה.

בברכה,

ערן רון, סרן

מפקד היחידה